

VYRESNIO AMŽIAUS ŽMONIŲ ŠVIETIMO IR MOKYMO SI POREIKIŲ TYRIMAS,
VYKDOMAS PROJEKTE NR. VĄŽ03617 „SENJORE, BŪK PILIETISKAS! NUSTOK
DEJUOTI, PRADĖK VEIKTI!“ (NSS TEIKĖJŲ-EKSPERTŲ APKLAUSA)

TURINYS

Tyrimo pristatymas	2
1. Tyrime dalyvavusių neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų- ekspertų charakteristika.....	2
2. Suaugusiųjų mokymo bei švietimo poreikiai bei problemos	4
3. Suaugusiųjų mokymo finansavimo galimybės bei andragogų savybės	6
4. Siūlymai dėl TAU mokymo programų ir užsiėmimų organizavimo	8

Tyrimą atliko NTAUA Tarybos narė Margarita Liukaitienė

2022 birželis

Tyrimo pristatymas

Vyresnio amžiaus žmonių švietimo ir mokymosi kokybė itin svarbi šiuo technologijų tobulėjimo laikotarpiu, nuo kurio priklauso visuomenės socialiniai augimo veiksniai. Yra pastebima, kad šiandien vyresnio amžiaus asmenys susiduria su įvairiomis švietimo bei mokymosi problemomis, kurias sąlygoja finansiniai trikdžiai, ribotas informacijos kiekis bei kiti veiksniai, kurie lemia nepakankamą vyresniųjų žmonių mokymosi bei švietimo kokybę.

Nepaisant kylančių problemų, sklaida apie galimybę vyresnio amžiaus asmenims mokytis bei tobulėti, didėja. Norinti išsiaiškinti vyresnio amžiaus žmonių švietimo ir mokymosi poreikius, buvo atlikta anketinė apklausa (interviu), kurios respondentai – neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjai- ekspertai, turintys darbo su suaugusiais žmonėmis patirties. Apklausoje dalyvavo 20 specialistų, dirbančių suaugusiųjų švietimo srityje. Šio tyrimo pagrindinis tikslas išsiaiškinti specialistų pastebėjimus, kuriais remiantis galima daryti išvadas dėl vyresnio amžiaus asmenų poreikių, gerinant neformalųjį suaugusiųjų švietimą bei parengti siūlymus dėl TAU mokymo programų ir užsiėmimų organizavimo.

1. Tyrime dalyvavusių neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų- ekspertų charakteristika

Atliekant analizę, apklausoje dalyvavo 20 neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų- ekspertų iš įvairių Lietuvos vietovių. Visi apklausoje dalyvavę respondentai turi aukštąjį (universitetinį/neuniversitetinį) išsilavinimą. Didžioji dalis respondentų šiuo metu yra dirbantys ŠPT bei NVO, po vieną asmenį dirba universitete bei suaugusiųjų mokymo centre (žr. Lent. Nr. 1).

DARBOVIETĖS PAVADINIMAS	ATSAKYMAI
UNIVERSITETAS	1
KOLEGIJA	0
SUAUGUSIŲJŲ MOKYMO CENTRAS	7
KULTŪROS CENTRAS	1
PROFESINĖ MOKYKLA	0
BIBLIOTEKA	0
MUZIEJUS	0
NVO	3
KITA	8

“Respondentų dabartinė darbovietė” lent. Nr. 1

Taip pat visi respondentai šiuo metu savanoriauja įstaigose, susijusiose su suaugusiųjų švietimu (formaliu bei neformaliu). Tai leidžia daryti išvadą, kad specialistai pastebėjimus pateikė atsižvelgdami į savo praktiką bei dalyvaujantys suaugusiųjų mokyme bei švietime. Į klausimą, kur šiuo metu savanoriauja, pusė apklausoje dalyvavusių respondentų atsakė savanoriaujantys Trečiojo amžiaus universitetuose, trys – NVO, likę asmenys užsiima savanoriška veikla kitose įstaigose. Beveik pusė specialistų andragogikos srityje veikla užsiima nuo 5 iki 10 metų, 7 – iki 5 metų bei 4 respondentai turi daugiau kaip 20 metų patirties andragogikos srityje. Iš jų trys yra diplomuoti andragogai.

Per pastaruosius metus didžioji dauguma suaugusiųjų mokyme dirbo/savanoriavo užsienio kalbų srityje (žr. Pav. Nr 1), taip pat verslumo, vadybos bei ekonomikos ir informacinių technologijų bei kompiuterinio raštingumo srityse. Tai leidžia daryti prielaidą, kad šios srities mokymas yra vienas populiariausių tarp besimokančių suaugusiųjų asmenų. Taip pat pusė apklausoje dalyvavusių andragogų pastaraisiais metais buvo susiję ir su sveikatingumo krypties mokymais. Pastebima, kad sveikatingumo klausimas visuomenėje sulaukia vis daugiau dėmesio. Ypač svarbus suaugusiųjų švietimas sveikatingumo tema.

pav. Nr. 1 “Sritis kuriose teko dirbti per pastaruosius metus suaugusiųjų mokyme”

Ar teko per pastaruosius metus dirbti su besimokančiais suaugusiais bent vienoje iš sričių:

	Taip	Ne
Užsienio kalbų	9 (60.0%)	6 (40.0%)
Verslumo, vadybos, ekonomikos	3 (27.3%)	8 (72.7%)
Informacinių technologijų ir/ ar kompiuterinio raštingumo	9 (64.3%)	5 (35.7%)
Teisinių žinių	1 (9.1%)	10 (90.9%)
Meninės saviraiškos	5 (45.5%)	6 (54.5%)
Sveikatingumo	10 (58.8%)	7 (41.2%)
Finansinio raštingumo	2 (18.2%)	9 (81.8%)
Pilietinio raštingumo	4 (36.4%)	7 (63.6%)
Psichologijos	6 (42.9%)	8 (57.1%)
Tradicinių amatų	3 (27.3%)	8 (72.7%)
Kvalifikacijos tobulinimo kursai	10 (71.4%)	4 (28.6%)

Analizuojant, kas paskatino apklausoje dalyvavusius asmenis veiklai andragogikoje, didžioji dauguma teigė, kad siekis dalyvauti bendruomeninėje veikloje. Dėl to galima daryti prielaidą, kad suaugusiųjų mokymas yra skirtas ne tik individualiam asmens tobulėjimui, tačiau tai yra puiki priemonė vykdant bendruomenės veiklą, skatinanti atskirų bendruomenės narių saviraišką bei tobulėjimą kaip visuomenės dalis.

Didelė dalis specialistų andragogine veikla užsiima norėdami perteikti savo turimas žinias bei patirtį. Kiekvienas besimokantis suaugusysis gali įgyti ne tik teorinių pagrindų, bet ir pasisemti

žinių iš andragogų perteikiamos patirties. Andragogikos žinios, tiek teorinės, tiek praktinės yra svarbios patiems andragogams. Savanoriavimas ar darbas su besimokančiais suaugusiais yra ne tik prasmingas laiko praleidimo būdas. Ši veikla leidžia tobulėti asmeniškai daugeliui, kurie susiję su veikla andragogikos srityje.

Apibendrinant rezultatus, galima daryti išvadą, kad apklausoje dalyvavę andragogai yra itin įsitraukę į suaugusiųjų neformalaus švietimo veiklą jau ne pirmus metus. Visi apklausoje dalyvavę asmenys turi pedagoginės patirties, kuri gali padėti tiksliai įvertinti tiek mokymo(si) poreikius, tiek gali tinkamai įvertinti ir besimokančiųjų poreikius. Taip pat, dalyvaudami savanoriškoje veikloje, tobulėja tiek asmeniškai, tiek padeda bendruomenėms, perteikdami savo žinias bei patirtį.

2. Suaugusiųjų mokymo bei švietimo poreikiai bei problemos

Į klausimą, kokia andragogų nuomonė apie tai, kodėl reikia mokytis/tobulintis vyresniame amžiuje, beveik visi atsakė, kad vienas iš svarbiausių veiksnių – asmeninis tobulėjimas. Pagal tai galima daryti prielaidą, kad besimokantys suaugę ne tik gali prasmingai praleisti laiką, dalyvauti bendruomenės veikloje, tačiau tai svarbus aspektas ir asmeniniame tobulėjime. Visos sritys, kurios apima suaugusiųjų mokymą, gali būti pritaikomos asmeniniame gyvenime. Ir nors besimokantys suaugusieji asmenys turi žinių pagrindus, tačiau visuomet lieka poreikis gilinti įgūdžius. Itin pastebimas susidomėjimas kompiuteriniu raštingumu bei tobulėjimu technologijų srityje. Vyresnio amžiaus besimokantys asmenys itin didelį dėmesį skiria ir sveikatingumo krypties temoms.

Didelis susidomėjimas visuomet pasireiškia suaugusiųjų kasdieniniame gyvenime sutinkamoms sritims, tačiau pagal specialistų pateiktą informaciją yra sričių, kurių pasigenda besimokantys suaugusieji. Viena pagrindinių temų yra psichologija, teisės pagrindai, politika. Taip pat svarbu ir pati suaugusiųjų mokymosi specifika. Itin svarbu besimokančiajam suprasti, kaip vyksta suaugusiųjų mokymai bei švietimas, kad galėtų įsisavinti gaunamas žinias tiksliai.

Didžiausias prioritetas teikiamas užsienio kalbų mokymuisi bei sveikatingumo temoms. Pagal tai galima daryti prielaidą, kad besimokantys suaugusieji asmenys itin didelį dėmesį skiria savo turimų įgūdžių, tokių kaip kalbos tobulinimas, savo asmeninės sveikatos priežiūros tobulinimui.

Vertinat kokia mokymosi forma yra patraukliausia besimokantiems suaugusiems (žr. Pav. Nr. 2), matoma, kad daugiausia susidomėjimo sulaukia edukacijos bei ekskursijos. Tai itin svarbu vyresnio amžiaus žmonėms. Pokalbiuose aiškėja, kad kai kurie iš jų neturi asmeninių finansinių galimybių tokiems užsiėmimams bei edukacinėms kelionėms. Edukacijų bei pažintinių kelionių metu mokymasis apima ne vieną sritį. Priklausomai nuo edukacijų ar kelionių temos yra susiejamos įvairios kryptys ar temos, apimančios keletą sričių. Pritaikant patirtinį mokymąsi bei suteikiant kiekvienam asmeninę naują patirtį, galima spręsti ir socialinės emocinės gerovės klausimus. Pakeičiant mokymosi aplinką, keičiasi tobulinamos kompetencijos, tačiau labai svarbus išlieka ne tik pažintinės, bet bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijos tobulinimas.

Ne toks populiarus yra tradicinis mokymas. Besimokant tradiciniu būdu nėra sulaukiama tokio didelio susidomėjimo, kaip naudojant edukacijas ar patirtinį mokymą. Mažiausiai motyvuojantis būdas mokytis – nuotolinis mokymas. Vyresniojo amžiaus besimokantys asmenys taip pat susiduria ir su kompiuterinio raštingumo žinių trūkumu, o tai sukelia nepatogumų renkantis nuotolinį mokymą. Esant galimybei dauguma besimokančių suaugusiųjų renkasi gyvus susitikimus kasdienybės pajvairinimui, bendravimui vieniems su kitais.

Pav. Nr. 2 “Prioritetai pagal mokymosi formą”

	Labai patrauklu	Patrauklu	Nepatrauklu
Tradicinis mokymasis auditorijoje	3 (15.0%)	14 (70.0%)	3 (15.0%)
Nuotolinis mokymasis	1 (5.0%)	5 (25.0%)	14 (70.0%)
Mokymasis nedidelėse grupėse	12 (60.0%)	8 (40.0%)	0 (0.0%)
Patirtinis mokymasis	12 (60.0%)	8 (40.0%)	0 (0.0%)
Edukacijos, ekskursijos	17 (85.0%)	3 (15.0%)	0 (0.0%)

Vertinant (žr. Pav. Nr. 3), kodėl yra nemažai suaugusiųjų, neaktyvių neformalaus švietimo srityje, remiantis respondentų nuomone galima daryti prielaidą, kad vienas svarbiausių aspektų yra sveikatos problemos vyresniame amžiuje bei ribotos galimybės rasti mokymosi įstaigą arčiau namų. Taip pat daugiau nei pusė teigia, kad įtakos turi finansinis klausimas bei dar dirbantiems besimokantiems asmenims sudėtinga suderinti mokymąsi su darbu. Taip pat visuomenėje gaji nuomonė, kad vyresniems suaugusiems jau yra per vėlu mokytis. Daug vyresnio amžiaus žmonių nepasitiki savo jėgomis bei trūksta pasitikėjimo savimi pradėti mokytis.

Vertinant andragogų nuomonę, galima daryti prielaidą, kad norintiems pradėti mokytis, labai maža dalis suaugusiųjų neranda patrauklios programos tobulėjimui.

Pav. Nr. 3 “Veiksniai trugdantys pradėti suaugusiems mokintis”

	Taip	Ne
Mano, kad per vėlu	12 (63.2%)	7 (36.8%)
Trūksta lėšų	14 (77.8%)	4 (22.2%)
Mokymąsi sunku derinti su darbu	14 (73.7%)	5 (26.3%)
Mokymąsi sunku derinti su šeima	9 (47.4%)	10 (52.6%)
Arti namų nėra kur mokytis	15 (78.9%)	4 (21.1%)
Trūksta informacijos apie mokymosi institucijas ir programas	10 (55.6%)	8 (44.4%)
Mokytis jau per sunku	8 (44.4%)	10 (55.6%)
Nėra patinkančių programų	5 (27.8%)	13 (72.2%)
Sveikatos problemos	17 (94.4%)	1 (5.6%)

Beveik pusė neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų- ekspertų mano, kad trūksta informacinės sklaidos apie mokymosi institucijas bei programas. Pastebima, kad informacija yra pateikiama, tačiau ją yra sunku rasti, taip pat pats pateikimas turėtų būti efektyvesnis bei aiškesnis suaugusiems, norintiems pradėti mokintis. Įprastai informacija pateikiama socialiniuose tinkluose, internete, per žiniasklaidos priemones. Didelė dalis pradėjusių mokintis, šį žingsnį žengė gavę artimųjų ar pažįstamų rekomendacijas.

Pasak specialistų, vienos efektyviausių galimybių paskelbti informaciją būtų šios:

- Dažniau ir daugiau informacijos, skelbiamos vietinėje žiniasklaidoje.
- Vyresnio amžiaus susibūrimuose, miestelių bei bendruomenių šventėse.
- Sklaida socialiniuose tinkluose, elektroniniu paštu.

Tačiau pastebima, kad svarbu pateikti informaciją ne vienu iš būdų, o kiek įmanoma daugiau derinant įvairesnius, kad kiekvienas galėtų rasti informaciją jam patogiausiu būdu.

Apibendrinant išanalizuotus rezultatus, galima daryti išvadą, kad visuomenėje yra itin svarbi saviraiškos, asmeninio tobulėjimo bei mokymosi galimybė. Atsižvelgiant į tai, su kuo besimokantieji suaugusieji susiduria kasdienybėje, iš dalies lemia pasirenkamas mokymuisi ar tobulėjimui temas. Dauguma renkasi mokymosi kryptis, susijusias su kompiuteriniu raštingu bei technologijomis, tai leidžia gautas žinias pritaikyti komfortiškesniam gyvenimui bei suteikia pasitikėjimo savimi šiuo informacinių technologijų naudojimo kasdieninio gyvenimo etape. Taip pat labai svarbus ir sveikatingumo klausimas. Suaugusiųjų įsitraukimui į švietimo bei mokymosi programas visuomenėje vis dar yra nusistovėjusių stereotipų, kuriems išnykus mokslas vyresniame amžiuje būtų populiariesnis. Pasigendama aiškesnės ir lengviau prieinamos informacijos kiekvienam gyventojui, pagal jo turimas galimybes.

3. Suaugusiųjų mokymo finansavimo galimybės bei andragogų savybės

Vertinant tai, kas kliudo suaugusiesiems labiau įsitraukti į neformalaus švietimo veiklą, buvo pastebėta, kad didžioji dalis mano, jog tai yra finansai. Sprendžiant mokymosi finansavimo klausimą, apklausoje dalyvavusių daugumos respondentų nuomone (žr. Pav. Nr. 5), veikla turėtų būti finansuojama iš valstybės lėšų bei projektinės veiklos. Itin svarbu, kad valstybė visokeriopai prisidėtų prie neformalaus suaugusiųjų mokymo bei švietimo. Ne visos savivaldybės gali skirti savo bendruomenėms lėšų, skirtų mokymo vietų sukūrimui, specialistų pritraukimui, įvairių programų finansavimui. Taip pat pastebima, kad finansuojama projektinė veikla galėtų sukurti didesnę ir platesnę programų pasirinkimą, skirtą neformaliai suaugusiųjų švietimui. Tai įtakotų didesnę suaugusiųjų besimokančiųjų įtrauktį į visuomenės gyvenimą, mokymosi bei savanoriavimo procesus.

Pastebima, kad vykdant suaugusiųjų mokymą bei švietimą galima būtų pasitelkti ir privačių rėmėjų finansavimą bei pritraukti ir pačių besimokančiųjų lėšas. Tačiau gali būti rizika, kad suaugusiesiems, kurie nori pradėti mokytis, tačiau turi ribotas finansines galimybes, tai gali būti kliūtis pasirenkant veiklą neformaliojo susugusiųjų švietimo srityje.

Pav. Nr. 5 “Suaugusiųjų neformalaus švietimo finansavimo šaltiniai”

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Valstybė	16	30.2%
Savivaldybė	11	20.8%
Projektinė veikla	17	32.1%
Privatūs rėmėjai	4	7.5%
Bendruomenė	1	1.9%
Besimokantys suaugusieji	4	7.5%

85 procentai respondentų taip pat mano, kad besimokančiųjų suaugusiųjų mokymuisi turėtų būti skirtas krepšelis. Tai leistų organizuoti kokybiškesnius mokymus, taip pat tai sukurtų ir daugiau galimybių pasiūlyti mokymuisi įvairesnes programas.

Vertinant neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų- ekspertų, andragogų nuomonę dėl mokymo trukmės, beveik pusė apklausoje dalyvavusių specialistų iš patirties teigia, kad mokymo kursas optimaliausias būtų 2 metai. Tai leistų kokybiškai išdėstyti mokomąją medžiagą, besimokantieji taip pat turėtų galimybę geriau įsisavinti žinias bei patobulinti ar įgyti kompetencijas. Tai itin svarbu mokantis užsienio kalbų, kompiuterinio raštingumo, kurių įgūdžius lavinant reikalinga nuolatinė praktika, leidžianti tiek geriau įsisavinti žinias, tiek jas patobulinti. Kita dalis respondentų mano, kad programos trukmė turėtų būti iki metų arba pusės metų. Šis laikotarpis

tinkamiausias programoms, kurioms nėra itin svarbus mokymosi tęstinumas. Priklausomai nuo mokymo programos, reikėtų atsižvelgti ir į programos išdėstymo laikotarpį. Tai leistų tinklingai rinktis mokymus vedančius andragogus, kitus specialistus. Taip pat efektyviau galima būtų paskirstyti finansus, skirtus suaugusiųjų neformaliai švietimui.

Kad nenukentėtų mokymosi kokybė, itin svarbus ir specialistų, savanorių pasirinkimas. 90 procentų respondentų sutinka su nuomone, kad yra reikalingi sistemingi andragogikos mokymai dirbantiems su suaugusiųjų švietimu. Dauguma taip pat mano, kad yra reikalingas specialus išsilavinimas dirbantiems su besimokančiais suaugusiais bei išskiria pagrindines savybes, kurias turi turėti kiekvienas žmogus, mokantis suaugusius:

- Tolerancija
- Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti
- Atsakomybė
- Lankstumas
- Komunikabilumas

Taip pat svarbus lankstumas dirbant itin skirtingose suaugusiųjų bendruomenėse, empatija bei komunikabilumas. Labai svarbi pagarba aplinkiniams, tačiau ne tik mokantiems suaugusiuosius, bet ir patiems besimokantiems suaugusiems asmenims.

Apibendrinant neformalaus suaugusiųjų švietimo finansavimo klausimą, galima daryti išvadą, kad trūksta valstybės įsitraukimo į visuomenės skatinimą mokyti vyresniame amžiuje. Dauguma andragogų, neformalaus suaugusiųjų švietimo teikėjų dirba savanoriškai dėl noro perduoti savo žinias bei siekia bendruomenės įsitraukimo, tačiau esant nepakankamam finansavimui, galimybės suaugusiems vis labiau įsitraukti į neformaliojo švietimo procesą mažėja. Mažesniuose miestuose nėra pakankamai mokymuisi sukurtų vietų, kurias galėtų pasiekti didesnė dalis gyventojų.

4. Siūlymai dėl TAU mokymo programų ir užsiėmimų organizavimo

Atsižvelgiant į tyrimo anketų apibendrinimo rezultatus galima teigti, kad besimokantys suaugusieji turi nevienodas sąlygas tęsti neformalias sudijas. Tai įtakoja keletas veiksnių: TAU dydis ir jame besimokančiųjų suaugusiųjų skaičius, siūlomų programų įvairovė, lektorių trūkumas, regionas, kuriame veikia TAU, vietos savivaldos požiūris į neformalų suaugusiųjų švietimą ir lėšų jam stygius. Teigiama, kad suaugusiųjų mokymo programos turi atliepti besimokančiųjų lūkesčius: jie **siekia pagilinti turimas/siekiamas žinias; prasmingai leisti laisvalaikį ir atrasti galimybę saviraiškai**. Programos **turi padėti besimokantiems suaugusiems tobulėti kaip asmenybėms**. Tai siejasi ne tik su mokymusi vyresniame amžiuje, bet ir su siekiu prasmingai dalyvauti bendruomenės gyvenime. **Populiariausia kryptis išlieka susijusi su sveikatingumo klausimais bei informacinių technologijų ir kompiuretinio raštingumo klausimais**. Be to, neformalaus suaugusiųjų švietimo ekspertų nuomone, suaugusieji besimokantys asmenys dažniausiai **renkasi gilinti užsienio kalbų, pilietinio**

raštingumo ir psichologijos žinias, taip pat renkasi tradicinių amatų sritį. Todėl ir reikia koncentruotis į šių krypčių programų tobulinimo, tęstinumo užtikrinimo problemas ir klausimus. Išanalizavus duomenis, stebima situacija, kad skirtinguose regionuose besimokantiems suaugusiems **siūlomos įvairios programos, bet jos nesutampa tarp regionų: vienuose jos siūlomos, kituose jų pasigendama.** Ekspertų teigimu, besimokantys suaugusieji pasigenda šių programų:

- Informacinių technologijų
- Finansinio raštingumo
- Sveikatingumo
- Politikos, teisinių žinių
- Psichologijos
- Kalbų (ypač anglų k.)
- Meninės raiškos
- Rankdarbių
- Turizmo.

Neformalaus suaugusiųjų švietimo teikėjai- ekspertai prioretetinėmis laiko šias sritis:

- Užsienio kalbų
- Sveikatingumo
- Psichologijos

Šios minėtos sritys sutampa su besimokančiųjų suaugusiųjų pageidavimuose minimomis kryptimis. Darytina išvada, kad tai aktualiausias tarp studentų poreikius atliepiančios temos/kryptys.

Tyrimo išvados skelbia, kad labai svarbu pasirinkti tinkamas veiklos formas. Kasdienę įprastą paskaitą auditorijoje reikia keisti patyrimine veikla, edukacijomis, įvairiomis dirbtuvėmis, pažintinėmis kelionėmis, mokytis nedidelėse grupelėse, kur svarbiausiu aspektu išlieka bendravimas ir bendradarbiavimas bei kiekvieno asmeninis tobulėjimas.

Pritraukti suaugusius į neformalųjį švietimą kasdien tampa vis sunkiau. Kur rasti informacijos apie programas ir įstaigas, jie žino, tačiau, kaip teigia švietimo teikėjai- ekspertai, informacijos pateikimas galėtų būti efektyvesnis. Reikėtų išnaudoti informacijos sklaidai bendruomenių susirinkimus, įvairius susitikimus, miestelio ar bendruomenės šventes. Jie teigia, kad įtakos turi vyresnio amžiaus žmonių sveikatos problemos, arti namų nėra kur mokytis, mokymąsi sunku derinti su darbu ir trūksta lėšų, skirtų mokymuisi. Todėl dauguma švietimo teikėjų- ekspertų teigia, kad reikalingas besimokančiųjų suaugusiųjų “mokymosi krepšelis”, kurio funkcionavimą turėtų užtikrinti valstybė, skirdama tam lėšas, be to, ir projektinei veiklai vykdyti skirtos lėšos turėtų pasiekti ne tik bendruomenes, bet ir neformalųjį suaugusiųjų švietimą, tame tarpe ir TAU.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjai- ekspertai teigia, kad optimaliausias mokymosi kursas yra dvejų metų, todėl ir programa turėtų būti ruošiama dvejiems metams.

Remiantis anketų atsakymais, galima teigti, kad suaugusiųjų besimokančių asmenų neformalus švietimas Lietuvoje vyksta nekoordinuotai, programos nėra akredituotos, jų trukmė yra įvairi, dirbantys su suaugusiais besimokančiais savanoriai, nors ir turi aukštąjį išsilavinimą, neturi andragogo išsilavinimo, šioje srityje jie dirba/ savanoriauja mažiau kaip dešimt metų, jiems trūksta žinių (taip teigia 70 procentų respondentų) ir jie pageidauja andragogikos mokymų (kursų, seminarų), nes teigia, kad dirbant su besimokančiais suaugusiais reikalingas specialus išsilavinimas. Todėl atsiranda būtinybė neformaliai šviesti ne tik besimokančius vyresniojo amžiaus asmenis, bet ir tuos, kurie su jais dirba neformaliojo suaugusiųjų švietimo srityje.